

FOLYÓIRATCIKKEK

67/70

002:024.6:338.4/410/

Könyvtári és dokumentációs szolgáltatások az ipar szempontjából.
/The point of view of industry./ - CAMPBELL, D.J. = Journal of Documentation, 25.k. 4.sz. 1969.dec. p.298-310.

A cikk a Dainton Committee jelentésének ismertetése. Ezt a bizottságot az angol kormány küldte ki az országos könyvtárak működésének vizsgálatára. A cikk szerzője ipari tájékoztatási szakember /acélipari vállalatnál működött/; a jelentés nem érinti közvetlenül az ipari szakkönyvtárakat, de a cikk szerzője a jelentés javaslatait az ipari szakkönyvtárak szempontjából kommentálja. A Dainton Bizottság három tudósból, egy egyetemi nyomda kiadványállalatának képviselőjéből és egy üzletemberből állt. Könyvtári vagy tájékoztatási szakember nem volt a bizottságban, amely hiányt a szerző szerint érezni lehet a jelentés egyes helyein.

A bizottsági jelentés érdekes adatokat tartalmaz a National Lending Library for Science and Technology /Országos Tudományos-Műszaki Kölszönkönyvtár/ szolgáltatásairól. A könyvtárhoz 1968-ban 716 000 kölcsönzési és 63 000 fotokópia igény érkezett. Ezeknek 40%-a származott az ipartól, 26%-a az egyetemektől. Az igénylések 54%-a londoni eredetű. A sorozatok az igénylések 86%-át tették ki. Az igénylések 36,6%-át teljesítették, a többit máshová továbbították, 9,1% kielégítetlen maradt.

A bizottsági jelentés nagyon részletesen foglalkozik a nem publikált jelentések /kutatási, gyári és kormány jelentések/ ügyével. Javasolja egy National Reports Centre /Kutatási Jelentések Országos Központja/ létesítését e jelentések bibliográfiai ellenőrzésének összehangolására. A cikk szerzője ezzel a javaslattal nem ért egyet a jelentések különféle jellege és a biztonsági kérdés /többnyire bizalmas jellegű jelentésekről van szó/ fontossága miatt.

Kritizálja a szerző a bizottsági jelentésnek a könyvtárközi kölcsönzésre vonatkozó javaslatait is, és azokat az ipari könyvtárak szempontjából nem helyesli. Ez a rendszer szerinte túl lassú, és főleg könyvekre korlátozódik. A szerző ezután ismerteti az Angliában működő három könyvtárközi kölcsönzési rendszert; ezek közül kettő fontos az ipari szakkönyvtárak számára. A központi katalógusoknak a cikk szerzője nem tulajdonít nagyobb jelentőséget; szerinte egy jó segédkönyvtáros néhány havi gyakorlat után a kérések 80-90%-át el tudja irányítani a megfelelő könyvtárhoz.

Az egyik könyvtárközi kölcsönzési rendszerben végrehajtott vizsgálat szerint a kérések 78%-át elégitették ki a vizsgálati időszakban. A kölcsönzések kétharmada két héten belül megtörtént, egyharmada négy hétnél több időt vett igénybe. A Bizottság is egyetértett azzal a felfogással, hogy a kölcsönzések közül sok nem volt sürgős. Egy könyvtárközi kölcsönzés költsége 2,59 font, amit a bizottság soknak talált. Helyes a Bizottság javaslata a copyright kérdésben, főleg a fotokópiák terén. Sürgősen tanulmányozni kell a telex szerepét a könyvtárközi kölcsönzésben.

A Dainton Bizottság jelentése ezután a tájékoztatási szolgálattal foglalkozik, külön-külön annak egyes szerveivel. A Bizottság az ipar szükségleteinek ellátására körzeti tudományos-műszaki tájékoztatási könyvtárak létesítését javasolja a fontosabb iparvidéseken.

A Bizottság a bibliográfiai tevékenység teljes centralizációját is javasolta. A szerző ezt elvileg helyesli, de a nehézségeket is látja és felemlíti, különösen az anyagi problémákat. A javasolt központi szerv, a National Bibliographic Service /Országos Bibliográfiai Szolgálat/ lenne felelős a kivonatolás, indexelés és a fordítások indexelésének ügyéért. Az orosz fordításszolgálatot továbbra is a National Lending Library for Science and Technology látná el, és itt japán fordításszolgálatot is kellene indítani. A szerző szerint rendezni kell a fordítási kérdés anyagi vonatkozásait is. A cikk hiányolja, hogy a Bizottság javaslatában nincs szó folyóiratokról.

A Bizottság javaslata szerint az országos könyvtári szervezet gondozná a könyvtártudományi kutatások és a könyvtárosképzés ügyét. Megemlíti a szolgáltatások felhasználói számára rendezendő tanfolyamokat is.

A szerző végkövetkeztetése: reméli, hogy a javasolt National Libraries Authority /Országos Könyvtári Hatóság/ nem lesz félelmetes könyvtári hétéfű sárkány, hanem meg fogja szerezni a könyvtárosvilág bizalmát, és az eddigi nem kielégítő és költséges állapot helyett jobbat fog teremteni.

/Moravsek L./

68/70

002:37.018.43

A KDT tájékoztatási és dokumentációs tanfolyamának megismétlése tudományos tájékoztatási szakemberek részére /"A" típusú levelező tanfolyam/; a KDT információs és dokumentációs tanfolyam megkezdése tájékoztatási szakmunkások és betanított munkások részére /"B" típusú levelező tanfolyam/. /Fortführung des KDT-Fernkurses Information und Dokumentation für wissenschaftliche Informationsfachkräfte /Fernkurs A/; Beginn des KDT-Fernkurses Information und Dokumentation für Facharbeiter und angelernte Kräfte in der Information /Fernkurs B/. = Informationsdienst Information, Dokumentation, 1969. 12.sz. p.6-13.

A Kammer der Technik /KDT, megfelel a magyar Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének/ megállapodott a ZIID /Zentralinstitut für Information und Dokumentation = Központi Információs és Dokumentációs Intézet/ vezetésével, hogy 1970-ben a tájékoztatási szakintézmények, vállalati információs szervek tájékoztatási szakembereinek képzése érdekében két tanfolyamot indítanak. Az "A" típusú tanfolyamon magasabb munkakörben vagy tudományos beosztásban dolgozó tájékoztatási szakemberek vehetnek részt, míg a "B" típusú tanfolyamon a tájékoztatási segédszemélyzet. Mindkét tanfolyam tananyaga hat fő részre tagolódik, havonta egy témát vitatnak meg a hallgatók a konzultációkon, a hetedik hónapban kerül sor a vizsgára. A tanfolyamok írásbeli és szóbeli vizsgával zárulnak, de a vizsgák letétele nem kötelező. A vizgázó hallgatók bizonyítványt, a nem vizgázók csak látogatási igazolást kapnak. A részvételi díj 300,- M, KDT tagoknak 225,- M.

Az "A" típusu, tudományos tájékoztatási szakembereket képző tanfolyam hallgatói a tanfolyam megkezdésekor kézhez kapják az NDK információs rendszerét szabályozó állami rendeleteket, miniszteri utasításokat, valamint az informatika és dokumentáció fontosabb fogalmainak terminológiai magyarázatát. A tanfolyam tematikája:

1. A tájékoztatásügy történeti kialakulása
 - Az információ és dokumentáció tárgya és feladata
 - Az információ és dokumentáció társadalmi jelentősége
 - A tudomány és technika információs rendszere mint a népgazdasági információs rendszer része
 - A tudomány és technika információs rendszerének fő irányvonalai és fejlődési tendenciái.
2. Az információ forrásai
 - Az információforrások kiválasztásának elvei, a források beszerzése, feltárása
 - Elsődleges források
 - Az állomány könyvtári feltárása
 - Címfelvétel a tájékoztatásban
 - Transzliteráció
3. A referálás módszerei
 - Tárgyszavazás
 - Indexelés
 - A tezauruszokkal való munka
4. Az információforrások és tartalmuk osztályozásának alapelvei
 - Az ETO és alkalmazása
 - Szabadalmi osztályozás
 - A betűrendes és szakkatalógus
 - Az osztályozás technikája
5. A tájékoztatási munka eszközei
 - Irodalmazás
 - Irodalomkutatás
 - Kézi lyukkártyás eljárások
6. Az információs igény
 - Tematikus információs terv
 - Az információáramlás
 - Az információ módszerei.

A "B" típusu tanfolyam elsősorban olyan információs alapismereteket nyújt, amelyeknek birtokában a hallgatók az információfeldolgozás, közreadás folyamatának egyes technikai, manuális vagy szervezési munkafolyamatait jól megoldják. A tematika a következő:

1. A tájékoztatás és dokumentáció társadalmi jelentősége
Az információs folyamat technológiájának láncszemei
A tudomány és technika információs rendszere, mint a népgazdaság információs rendszerének része
A tudományos és szakkönyvtárak feladatai
2. Információs források
Az információs források beszerzése, feltárása
Az információs források tárolási, leltározási kérdései
A dokumentumok kezelése, gondozása
3. Címleírás
Cirillbetűk transliterálása
Korrektúra munkák
4. Egyetemes Tizedes Osztályozás
Betűrendes rendszerezés
Kartoték-rendszerek szerkesztése
5. Kézi lyukkártyás eljárások, különös tekintettel a fénylyukkártyára
Sokszorosítási folyamatok előkészítése
6. Teljesítmény-számolás
Számlázási munkák
Információs eszközök és irodalmi segédkönyvek

/Szepesváry T./